

Openbare Verlichting

Interessante markt, die van de openbare verlichting. Net als bij het groen gaat het bij verlichting niet puur om haar functionele functie - het verlichten van de ruimte - maar vooral ook over veiligheid. De veiligheid bijvoorbeeld om licht op wegen zo aan te passen dat bestuurders niet vanuit een donker bos een verlicht kruispunt oprijden, want dat werkt verblindend. Maar ook een gevoel van veiligheid kan door verlichting worden vergroot. Denkt u maar eens aan die ene fietsonderdoorgang met een tl-lampje in het midden. De Duitsers hebben daar een mooi woord voor: Unheimlich. Inderdaad, niemand voelt zich hier "thuis".

In deze special een nieuwe, interactieve workshop voor lichtsituaties voor gemeenten door de Lux-Groep. Het IGOV bestaat al 17 jaar en heeft de kennis over verlichting en vooral het delen van die professionele kennis

hoog in het vaandel staan, zo kunnen we verderop lezen. Ook innovatie en duurzaamheid zijn in dit vakgebied natuurlijk erg belangrijk, daar weten de mensen bij Wurck zeker na hun project voor de Gemeente Oss alles van. MBT. Staat voor de meeste Rotterdammers sinds Max Designers de bewegwijzering voor de RET heeft gerealiseerd voor, jawel: Metro, Bus en Tram. Herkenbaar, informatief en toegankelijk. Eigenlijk net als iedere special van Stadswerk. Met de heren de Boer van DBL heb ik al jaren lang goed contact. Het was dan ook erg leuk om over hun mooie bedrijf en laatste project een artikel te mogen schrijven. En last but not least: de mensen van Valmont. De innovatie waarin zij in hun stuk over uitweiden is zó nieuw dat er nog niet eens beeldmateriaal voor handen was bij het naar de drukker gaan van dit nummer. Een ware primeur dus!

FOTO PANK SEELLEN

De regie van de openbare verlichting

Een nieuwe aanpak

De regiegemeente houdt de touwtjes in handen en gebruikt slim kennis en capaciteit uit de markt. Met een, nieuwe, interactieve workshop helpt de Lux-Groep om de juiste keuze te maken.

Tot de Elektriciteitswet van 1998 zorgden de (regionale) energiebedrijven voor de openbare verlichting. Daarna namen gemeenten en provincies die rollen over. En nu zie je juist een ontwikkeling om weer meer 'op afstand' te gaan staan, maar wel moet er voor gezorgd worden dat men de touwtjes in handen houdt. Minder eigen mensen, lagere budgetten, maar de vraag om licht (veiligheid) blijft.

Met een interactieve workshop die wordt verzorgd door de Lux-Groep (Edu-Lux) worden de verantwoordelijke ambtenaren bewust gemaakt van andere werkwijze; minder zelf de techniek induiken en meer sturen op resultaat (hoe bepaal je dat dan?); anders communiceren met de politiek (en verantwoording afleggen); slim gebruik maken van kennis die op de markt aanwezig is, zonder dat men te afhankelijk wordt van die kennis (en de commerciële belangen). Het beheer wordt overigens al steeds vaker bij een externe beheerder neergelegd, die de operationele dagelijkse zorg overneemt, de aannemer aanstuurt en de gemeente van onafhankelijke adviezen voorziet.

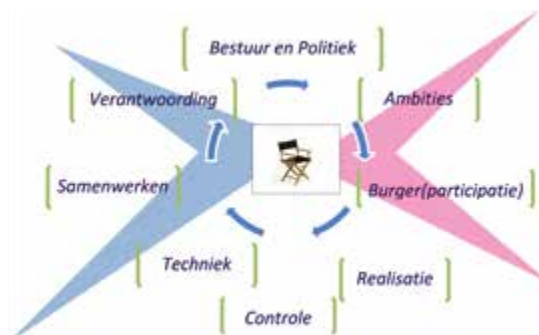
De nieuwe workshop verschaft inzicht in de rollen van de beheerder nieuwe stijl. Tijdens de training worden

met en door de deelnemers verschillende thema's actief besproken en uitgewerkt. De trainers hebben allen ruime ervaring in het werkveld van openbare verlichting en delen die ervaringen met passie.

Lux-Groep

De Lux-Groep bestaat uit Edu-Lux (opleidingen en trainingen), Infra-Lux (beleid, bestekken, ontwerp en detachering) en Bema-Lux (beheer en management).

De Lux-Groep biedt een volledig aanbod van diensten om het beleid en beheer rondom de verlichting van de buitenruimte en de verkeersinstallaties op het gewenste kwaliteitsniveau te brengen, veilig te maken én te houden.

IGOV: Overleg orgaan voor overheden

FOTO WILLIAM MURPHY

FOTO FABRICE FLORIN

Het Inter Gemeentelijk overleg Openbare Verlichting (IGOV) ontstond 17 jaar geleden net voor de toen nieuwe Energiewet 1998.

Landelijk platform

Door de liberalisering van de energiebedrijven gingen steeds meer gemeenten de verantwoordelijkheid voor openbare verlichting naar zich toetrekken. Ambtenaren werden verantwoordelijk voor de portefeuille openbare verlichting maar waren er eigenlijk nog niet zo in thuis.

In 17 jaar tijd is het overleg uitgegroeid tot een landelijk platform met bijna 150 deelnemers van gemeenten en Provincies. Door deze unieke samenwerking en omvang werd het IGOV al gauw gezien als gesprekspartner voor onder andere de VNG. Het IGOV heeft nooit een formele instantie willen worden, zij overlegt trouw en regelmatig en organiseert thema bijeenkomsten, de zogenoemde IGOV-Kenniscafés.

Netbeheerders

Alhoewel de liberalisering al lang een feit is zijn er nog altijd erfenissen uit het verleden. Gelukkig zijn de netbeheerders organisaties verenigd in Netbeheer Nederland waarmee IGOV structureel overleg heeft weten te organiseren. Komende maanden zal het IGOV samen met de netbeheerders optrekken en workshop bijeenkomsten organiseren. Alleen al voor dit onderwerp is het van belang dat zoveel moge-

lijk gemeenten en provincies deelnemer worden om een zo groot mogelijke achterban te krijgen. Natuurlijk zijn ook Rijkswaterstaat en Waterschappen een welkome versterking.

Deelnemers bijeenkomsten

Alle grote en middel grote gemeenten, heel wat kleinere gemeenten en al vijf provincies zijn deelnemer. Maar vooral voor de kleinere gemeenten is het heel nuttig om deelnemer te worden. Hier zijn ambtenaren namelijk niet fulltime bezig met openbare verlichting en is het delen van kennis en deelnemer zijn van een netwerk heel effectief om snel kennis binnen te halen. Gelukkig zien steeds meer gemeenten dit en is het aantal aanmeldingen nog steeds groeiende. Sinds 2013 is er ook het IGOV Innovatie Platform. Dit platform is direct gekoppeld aan het IGOV. Het verschil is dat ook marktpartijen van dit platform deelnemer kunnen worden. Het ministerie van Economische Zaken is partner en heeft mede geïnvesteerd in de oprichting van dit platform.

Meer informatie en ook deelnemen aan een IGOV platform? www.igov.nl

Weg van de Toekomst

De Provincie Noord-Brabant en de Gemeente Oss hebben samen de meest innovatieve en duurzame weginfrastructuur ooit gerealiseerd: de N329 werd omgebouwd tot de 'Weg van de Toekomst'.

Ons ontwerp zijn tal van maatregelen bedacht om de weg niet alleen in zijn eigen energiebehoefte te laten voldoen, maar ook nog eens jaarlijks 100.000 KWh terug te leveren aan het net. Langs de weg wordt 2650 m² fotovoltaïsche panelen ingepast in de vorm van PV-bomen, PV-bloemen en een PV-veld.

Spectaculair

De meest spectaculaire innovatie is FlowMan: onze doorontwikkeling van een bestaand snelheidsadviesingssysteem (Odysa). Via een band met lopende Ledlampjes aan weerszijden van de weg wordt de exacte snelheid geadviseerd om optimaal de groene golf door te komen: nooit meer remmen en optrekken dus. De weggebruikers communiceren eigenlijk met elkaar als een vlucht spreuwen: met elkaar vormen ze complexe patronen zonder dat ze dat onderling hoeven af te spreken. Het gaat als vanzelfsprekend en ze botsen nooit! Tegelijkertijd ontwikkelden we een app om deze informatie ook in car te krijgen en hebben we de mogelijkheden ge-

schetst van een volledig in-car-systeem door detectie via geolocatie van het navigatiesysteem of de smartphone. De Weg van de Toekomst wordt zo feitelijk dé praktijkervaring voor Het Nieuwe Rijden en zal als 2de orde-effect belangrijke milieuwinst boeken en de verkeersveiligheid sterk verbeteren. Door de toepassing van Flowman op de doorstroomas kunnen we het lokale kruisende verkeer langer groen licht bieden, dus ook daar verbetert de doorstroom. De ledlijnen werken 's avonds als actieve wegmarkering waardoor het verlichtingsniveau van de masten flink gedimd kunnen worden: minder overlast voor de omgeving en energiezuinig.

Toekomst

Niets is zo tijdelijk als de toekomst die we nú kunnen bedenken. Daarmee bedoelen we: de toekomst nú in een concrete fysieke werkelijkheid proberen vorm te geven leidt maar al te vaak tot goedbedoelde hightech-achtige beelden die een paar jaar later alweer hopeloos ouderwets lijken. Ons beeld van de toekomst is er een van terughoudend, ingetogen, naturel, tijdloos en onderhoudsarm ontwerp. Eerder van weglaten dan van toevoegen. De huisstijl van al het wegmeubilair is project specifiek uitgevoerd in 98% gerecycled aluminium; naturel met witte accenten.

VOOR MEER INFO
www.wurck.nl

Signs maken openbaar vervoer overzichtelijker

Openbaar vervoerbedrijf RET heeft het initiatief genomen om op knooppunten van openbaar vervoer, waar tram, bus, metro en ook trein samen komen, de reiziger meer duidelijkheid te geven over de locaties van de verschillende haltes. Desoriëntatie van reizigers die bijvoorbeeld uit de metro bovengronds komen op een voor hen onbekend knooppunt, behoort daardoor tot het verleden.

Van ver te zien

Van ver af is straks zichtbaar waar de aansluitende bussen en trams staan, door plaatsing van nieuwe, duidelijk herkenbare en verlichte *signs*. Er is een familie van de letters B, T en M ontworpen, die op haltes van bus, tram en metro kunnen worden geplaatst in verschillende afmetingen. Deze oplossing is de eerste in zijn soort. De grootste letters, geplaatst op masten, zijn van veraf goed waarneembaar, de kleinere letters zijn bedoeld voor ingangen en haltes. Door de letters draaiend uit te voeren is leesbaarheid vanuit alle richtingen gewaarborgd. Pedro Peters, directeur RET: "Zo kunnen reizigers vanuit alle hoeken in een oogopslag zien waar ze de tram, bus en metro kunnen nemen. De letters M, B en T worden daarmee herkenbare OV-iconen in de regio."

De eerste signs zijn inmiddels geplaatst op metrostation Kralingse Zoom. Op het busplatform is een grote B op een mast geplaatst, op het metrostation twee grote M signs. In de naburige parkeergarage komt een klei-

nere M, die de route naar de metro markeert. Zo is het complexe knooppunt overzichtelijk geworden.

Modern design

Het ontwerp van de familie letters is voor rekening van de Rotterdamse industrieel ontwerpers van MAX designers, naar een lettertype-ontwerp van Marc Verheijen van Stadsontwikkeling Rotterdam. Het zijn fris vormgegeven en met moderne technieken vervaardigde letters, uitgerust met led verlichting. Door hun design zijn de letters herkenbaar en goed leesbaar.

Optimaal beheer

De signs zijn zo ontworpen dat ze aanzienlijk minder onderhoud behoeven dan letters die voor reclame worden ingezet. Uniek is het zeer duurzame draaimechanisme dat onzichtbaar in de mast is gebouwd.

INITIATIEF EN SAMENWERKING

Opdrachtgever: RET

Ontwerp van lettertype: Marc Verheijen, Stadsontwikkeling Rotterdam,

Design, engineering en projectmanagement:

Thomas Linders, Marien Korthorst, MAX designers

Engineering en productie draaimechanisme: Solimec

Productie: Van Schagen, Polymess, Lens, Rena, PMF

Valmont en Lichtvormgevers komen met wereldprimeur

Tijdens de Dag van de Openbare Ruimte 2014 in Houten presenteren Valmont en Lichtvormgevers de aureorean, het eerste object dat jouw eigen leefomgeving creëert in de openbare ruimte en waar de gebruiker zich thuis voelt; cocoonen in de openbare ruimte.

Intensief gebruik

In de wereld waarin nu al meer dan 50% van de mensen in steden woont, wordt de openbare ruimte steeds intensiever gebruikt. We dragen intelligente divisies steeds dichterbij ons die ons leven vergemakkelijken. De conventionele lichttechnieken zijn niet meer in staat om lichtoplossingen te bieden die tegemoet komen aan de wensen van vandaag en morgen. De conservatieve lichtindustrie werkt aan nieuwe technieken, die vooral gebaseerd zijn op het omzetten naar centraal bestuurbare led oplossingen. Hierdoor is het licht niet afgestemd om jouw locale, persoonlijke behoefte. Door de introductie van de aureorean zijn Valmont en Lichtvormgevers er als koplopers in geslaagd om in de openbare ruimte plaatsen te creëren die op jouw wensen zijn afgestemd. Zelfs kan de gebruiker toegang worden verschaft tot het bedienen van de aureorean. Zij levert een actieve bijdrage aan de nieuwe kernbehoeften van de openbare ruimte: creëren van welbevinden, sociale cohesie, een veilige vertrouwde omgeving en toegang tot jouw omgeving en de wijde wereld.

Beleving

De aureorean vergroot de beleving en het welbevinden op een toegankelijke manier. De gebruiker kan via de

mobiele telefoon toegang tot het licht, geluid en beeld krijgen en deze naar jouw wens combineren. Contact in de eigen ruimte maar ook in contact met de wijde wereld. Hierdoor bevordert de aureorean de sociale cohesie en vergroot het gevoel van veiligheid.

De aureorean geeft bewegende, gekleurde lichtpatronen op de grond en ook de kap verandert van kleur. Er ontstaat een mystiek lichtbeeld.

Het geluid (bijvoorbeeld muziek of tekst) is naar wens aan te passen. De lichtkleuren en het geluid ontstaan vanuit een inhoud, ze hebben een reden. De camera kan unieke momenten vastleggen en maakt visuele communicatie mogelijk.

De aureorean onderscheidt zich door effectiviteit en kwaliteit. Haar werking is concreet, multifunctioneel, betrouwbaar, eenvoudig, duurzaam en molestbestendig.

Gemeente stapt over op led

Het Hengelose DBL Verlichting heeft al meer dan 50 jaar ervaring in het verlichten van de openbare ruimte. Zij vertegenwoordigen de fabrieken Ragni, Rechlaternen en Veelite in Nederland. Daarnaast ontwikkelden zij een applicatie waarmee gemeenten geholpen worden in hun overstap naar led verlichting.

Op maat voor iedere gemeente

In de gemeente Ede is DBL hard aan het werk de 3.000 lichtmasten langs de wijkontsluitingswegen en hoofdontsluitingswegen in Ede in kaart te brengen. De gemeente wil binnen afzienbare tijd alle verlichting hebben aangepast en vervangen door led. Dit gaat geleidelijk omdat het veel voeten in de aarde heeft. DBL ontwikkelde hiervoor de Openbare Verlichting tool (OVL tool). Deze OVL applicatie - voor onder andere de tablet en mobiele telefoon - kan dus voor iedere gemeente op maat gemaakt worden. Voor iedere mast is nu bijvoorbeeld goed duidelijk welk armatuur er geplaatst moet worden, wat het werk voor de monteurs een stuk makkelijker maakt.

Lichtberekening per straat

De OVL beheerder levert DBL een digitaal bestand aan met het wegprofiel dat zij vervolgens importeren in hun eigen software. De lichtpunt hoogtes en armaturen worden onder andere ingevoerd en zelfs via Google Streetview wordt naar de straat gekeken. In een enkel geval gaan hun mensen er ook op uit om toch even ter plaatse de situatie te bekijken. Alle informatie wordt verwerkt en voor akkoord naar de gemeente gestuurd. Bij akkoord wordt de informatie in de applicatie gezet zodat de gemeente aan de slag kan. Door de betere lichtverdeling die led oplevert kunnen zelfs sommige masten komen te vervallen in de nieuwe plannen.

Gebruik door beheerder

Een beheerder kan via de applicatie makkelijk een lichtmast opzoeken en invoeren dat de armatuur is vervangen, zodat een goed overzicht ontstaat tussen led en niet led armaturen in de gemeente. Dat overzicht is bijvoorbeeld ook erg belangrijk voor het bekijken van toekomstige bestellingen. Als een lichtmast beschadigd raakt wordt nu direct het nieuwe led armatuur gebruikt ter vervanging, dat is nu standaard procedure bij Ede.

De OVL tool is kortom een prima applicatie van waaruit een gemeente goed kan werken naar een toekomst waarin led de belangrijkste plek in gaat nemen in de verlichting in de openbare ruimte.

VOOR MEER INFO

Guus de Boer
www.dbl-verlichting.nl

